

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. XIV. Fides necessaria ad salutem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

namquam credere fide divina, quod absurdum videtur, aut, quod ad fide divinam credendum non requiratur, ut evidenter moraliter quis iudicet, mysteria fidei esse à Deo revelata.

Resp. Pueris, & rudibus ad credendum firmissimè mysteriis fidei sufficit propositio Parentum, vel Parochi: ex quorum instructione, cum interna illustratione Dei ad credendum, quamvis ad prædicta signa non reflectant, apparet evidenter moraliter, quod mysteria fidei sint à Deo revelata: & ex ea, ac obligatione, quam habent, quod in materia salutis aeternæ sequenda est eorum instructio, moventur ad actum fidei eliciendum: habetur ex D. Thom. cit. ad 2. ubi: non enim crederet, nisi videret esse credenda, vel propter evidentiam signorum, vel propter aliquam huiusmodi; nota hoc ultimum. Hinc, si supposita Parentum instructione, credant: ver. grat. Verbum esse incarnatum quia Deus summè verax revelavit Ecclesiae Catholicae, actum fidei Divinae eliciunt.

CAPUT XIV.

Prop. XXII. ab Innoc. XI. Sc.
Fides necessaria ad salutem.

1. PROP. 22. Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita Remuneratoris.

2. Supponitur tamquam certum, quod fides supernaturalis habitualis est necessaria omnibus hominibus, tam parvulis, quam adultis; quod patet ex illo ad Hæbros 11. *Matthæi Cautela Confess.*

bræos 11. *sine fide impossibile est placere Deo: & ex certo principio, quod nemo possit consequi vitam aeternam sine justificatione: nemo autem justificatur, cui non infundantur fides, spes, & charitas, tam parvulis, quam adultis: Trid. sess. 6. cap. 7. de justif.*

3. Item, quod omnibus adultis habentibus usum rationis necessaria est fides explicita, actualis, supernaturalis; ut patet ex allegato textu; & ex Symbolo Athanasii: *quicumque vult salvus esse: ver. Hac est fides Catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterque crediderit, salvus esse non poterit: & potest isto suaderi discursu: Deus homines adultos salvare non vult, nisi cum ipsorum cooperatione, sed cooperatio hominis ad salutem utilis non est sine fide supernaturali: cum si ab ista non reguletur, proportionem non habeat cum beatitudine supernaturali, ergo secundum dispositionem Dei fides supernaturalis actualis est necessarium medium adultis ad salutem: & debet esse supernaturalis, non modò ex parte principii, auxilii nimirum divini, sine quo actus supernaturales non eliciuntur, sed etiam ex parte objecti, quatenus debet hominem dirigere ad finem non naturalem, sed supernaturalem aeternæ beatitudinis: & tendere in objecta à Deo revelata.*

4. Item, quod omnibus adultis existentibus in mortali necessaria est fides supernaturalis actualis, ut constat ex adductis textibus, & ex hoc alio ad Hæbros 11. *accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.* Deinde fides actualis ex Trid. cit. cap. 6. est dispositio necessaria

(X x)

ria

ria ad justificationem; & cap. 8. alterius, humane salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis; sed peccator ut perveniat ad Cœlum, debet accedere ad Deum, & justificari, ergo debet habere fidem actualem.

Confirmatur: non potest peccator, si non fuit baptizatus, salvari sine baptismo in re, vel in voto: & si fuit sine penitentia in re, vel in voto: sed nec baptismus, nec penitentia in re possunt haberi ab adulto sine fide: nec in voto, nisi mediante aliquo actu supernaturali: at nullus actus supernaturalis potest ad hoc sufficere præter actum supernaturalem amoris Dei, vel contritionis perfectæ: sed huiusmodi haberi nequeunt sine prævio actu fidei, ergo.

5. Item, quod aliud est credere implicitè, & aliud credere explicitè, & distinctè. Credere implicitè, est credere aliquid non in se ipso distinctè, & particulariter, sed in aliquo alio, in quo implicitè continetur: sic, qui credit: *quidquid Ecclesia Catholica credit, vel credendum proponit, implicitè credit omnia mysteria fidei.*

Credere verò explicitè est credere hoc, vel illud mysterium in particulari, & in seipso, propter revelationem Dei: ut credo: *Deum esse Trinum, & Unum, quia Deus summè verax revelavit, & Ecclesia credendum proponit: credo Verbum esse incarnatum, &c.*

6. Item, quod duobus modis aliquid dicitur necessarium ad salutem: necessitate mediæ, & necessitate præcepti: necessitate mediæ, illud necessarium dicitur, quod si ab aliquo omittatur, quamvis sine sua culpa (ut si propter impoten-

tiam, & ignorantiam inculpabilem) salvari non possit: quia est necessarium ex alio capite, quam ex hoc, quod per ejus omissionem, quis peccet, & ponat impedimentum peccati ad non consequendam salutem: sub ista ratione baptismus in re susceptus & fides habitualis sunt infantibus medium ad salutem: & fides, tum actualis, tum habitualis, ac baptismus in re, vel voto susceptus omnibus adultis ita necessaria: illud verò dicitur necessarium, *necessitate præcepti*, sine quo quis salvari potest, modo ipsum, vel propter ignorantiam inculpabilem, vel impotentiam exequi non possit; nam tunc à peccato excusatur. Quod est sic necessarium, aliam necessitatem non habet ad salutem, quam quatenus, quid omittit, peccat mortaliter, & propter peccatum, nisi remittatur, debet salutem perdere: sic ad salutem necessarium est, audire sacrum, jejunare, confiteri semel in anno, &c.

Authores propositionis non negant fidem actualem necessariam necessitate mediæ: sed, dum affirmant sufficere solam fidem unius Dei, errant. Propter eam Confessario in hoc capite ex probatis Authoribus apponimus plures resolutiones tangentes notitiam eorum, quæ sunt necessariæ explicitè credenda, tum necessitate mediæ, tum præcepti, ut illis instructus possit sine errore ad iudicium procedere, & penitentes monere de his, quæ credere tenentur, & ad fidem pertinent.

7. Queritur, *quoniam mysteria, seu articuli fidei sint explicitè necessario credendi necessitate mediæ?*

Resp. I. Debet explicitè credi: *Deum esse,*

esse, & remuneratorem esse, juxta illud ad Hebræos 11. accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & inquirentibus se remunerator sit.

II. Deum esse Trinum in personis, & Unum in Essentia: juxta text. Matth. 28. docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: per dicenda etiam cap. ult.

III. Filium Dei esse incarnatum. Joannis 17. Hac est vita aeterna, ut credant te verum Deum, & quem misisti Jesum Christum.

IV. Christi passionem, & mortem. 1. ad Corinth. 1. Nos autem predicamus Christum crucifixum.

V. Christi resurrectionem 1. ad Corinth. 15. Si Christus non resurrexit, inanis est fides nostra. Hæc omnia sunt ita necessariò necessitate medii explicitè credenda, ut quis excusationem non habeat, si ea explicitè non credat: & ideo non sufficit ea implicitè credere, credendo quidquid Ecclesia Catholica credit. Quod colligi etiam potest ex illo Marci ult. predicare Evangelium omni creatura: qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit condemnabitur; ergo condemnabuntur omnes, qui non crediderint, quæ à Christo Apostoli predicare jubebantur; sed certum est, quod jubebantur predicare; Deum esse, esse remuneratorem bonorum, & vindicem malorum; Incarnationem, mortem, & resurrectionem Christi: ejus divinitatem, ac humanitatem: atque Trinitatem personarum in una Essentia divina: ergo hæc credere post illam prædicationem, est medium necessarium ad salutem.

Et quamvis jussi sint prædicare etiam, quæ non sunt necessitate medii necessariò credenda, sed solum præcepti: negari tamen non potest, quin præfata sint necessariò ea necessitate credenda; nam Apostoli debuerunt prædicare Evangelium secundum ordinationem Christi, hoc est, prædicare, tanquam necessaria necessitate medii, quæ sic necessaria censentur, & præcepti, quæ ita necessaria sunt, ergo, cum aliqua fides ab eis prædicata sit necessaria necessitate medii (nec possit dari ratio, cur non sit fides præfatorum mysteriorum: sed potius juxta communem consensum Theologorum, & sensum Ecclesie certum sit eam esse) fides præfatorum ita est necessaria.

Cætera mysteria, quæ in Ecclesia solemnizantur, & publicè proponuntur, tutius, & securius est explicitè credere: ut esse natum de Virgine, circumcisum, descendisse ad Inferos, ascendisse in Cælum, ac sedere ad dexteram Patris, & venturum judicem. De la Cruz direct. conf. 1. præcept. de fide art. 1. num. 3. in fine, & Fagnan. in 1. Decretal. ad cap. Firmiter de sum. Trinit. qu. 44. Vid. cap. vit.

8. Quæritur, an sit necessaria necessitate medii fides explicita Dei, ut remuneratoris supernaturalis, an verò sufficiat fides de Deo, ut remuneratore naturali, seu, ut remunerante bona opera per bona temporalia, & naturalia hujus vite: sanitatem, divitias, &c.

Resp. Necessaria est fides actualis explicita Dei remuneratoris supernaturalis, hoc est, qua creditur, quod benè viventibus, secundum legem ipsius, & operantibus cum auxiliis & gratiæ, ut

(X) 2 oportet,

oportet, sit concessurus vitam æternam, & malè viventibus æternam mortem: totum colligitur ex illo cap. ad Hebr. 11. ubi Paulus agit de remuneratione superiori ad bona temporalia hujus vitæ, & de retributione vitæ æternæ à Deo promissa, & revelata. Legatur text. & Cardenas ad prop. 22. ab Innoc. XI. damnat. dissert. 15. cap. 6.

Et propterea fides debet esse supernaturalis, non modò ex parte comprincipii, auxilii nimirum supernaturalis, sine quo actus supernaturalis haberi non potest, sed etiam objectivè, quatenus non sufficit cognoscere Deum esse authorem naturæ, aut largitorem bonorum naturalium, sed necesse est cognoscere, & credere, quod, sit author bonorum supernaturalium, gratiæ, & æternæ vitæ largitor; cum talis fides, & cognitio sit fundamentum accessus nostri ad Deum, juxta illud: *accedentem ad Deum oportet credere, &c.*

9. Sed quæritur, unde colligi potest, quod fides sit supernaturalis, objectivè, & ex parte objecti?

Resp. Cum tendit in objectum à Deo revelatum, quod Ecclesia Catholica proponit credendum. Vide supra cap. 5. num. 11.

10. Quæritur, quando per se tenemur actum fidei de illis habere?

Resp. Videas lib. 1. cap. 1. num. 5. & 11.

11. Quæritur, quanam explicitè credenda sunt de necessitate præcepti divini, & Ecclesiæ?

Resp. Symbolum Apostolicum: & septem Sacramenta; omnia alia debet homo, saltem implicite credere, credendo quidquid Ecclesia credit, vel in præ-

paratione animi, in quantum paratus sit credere, quidquid divina Scriptura continet, & Ecclesia proponit esse à Deo revelatum; & tunc ea etiam explicitè credere tenetur, cum ei constat esse à Deo revelata, & sic ab Ecclesia proponuntur.

Ratio, cur debeat quis explicitè credere Symbolum Apostolorum, est; quia articuli, & mytheria, quæ in eo Symbolo continentur, sunt præcipua nostræ fidei fundamenta: & non solum semel, atque iterum debet eos articulos explicitè credere, sed etiam memoriter scire, ut interrogatus, an tale mysterium contineatur in Symbolo, sciat respondere, affirmativè.

Illa autem probans, cur credenda sint Sacramenta, est: quia quilibet tenetur credere, & scire, quæ debet recipere, & à Deo postulare. Et quamvis hæc ratio videatur probare solum quoad Baptismum, Pœnitentiam, & Eucharistiam, quorum fidem esse sub præcepto est communissima sententia: attamen etiam cætera alia esse credenda patet; nam susceptio Confirmationis, & Extremæ unctionis sunt maximæ utilitatis, & sub præcepto non contemnendæ. Item, ut dignè æstimetur status matrimonio conjunctorum, & Ordinatorum, valde conveniens apparet, ut fideles omnes cognoscant, & credant illa Sacramenta esse à Deo instituta; & consequenter, ut sit præceptum omnibus ea credere.

Nec sufficit, quod quis semel, aut iterum, vel quoties debet aliquod Sacramentum accipere, illud credat, sed ulterius debet scire, & ita memoria fixè tenere, quod sint à Deo revelata, & à

Christo

Christo instituta, & propterea sic credenda, ut, quoties interrogetur de quolibet istorum, possit respondere, esse à Deo revelatum, & à Christo Domino institutum.

12. Pariter præcepta decalogi sunt, cognoscenda, ac memoriæ retinenda, ut quis interrogatus, an talis, vel talis veritas sit de fide V.G. an furtum sit contra aliquod præceptum decalogi, vel non furari Dei mandatum, sciat respondere affirmativè; hujusmodi enim cognitio valde utilis est ad exercitium virtutis, & fugam vitiatorum. Utilitas etiam retinendi memoriæ orationem Dominicam maxima est; nam septem petitiones continet, quibus omnia necessaria, tam corpori, quàm animæ, tam præsentis, quàm futuræ vitæ à Deo petimus: explicationem orationis vide apud Marchant. *Hor. past. tract. 3. de Off. Pastoral. lect. 1.*

Ex quibus sequitur I. Quod fideles, statim ac pervenerint ad usum rationis, debeant juxta capacitatem, & statum suum talem diligentiam ad hæc dicenda adhibere, ut non videantur esse negligentes in re, adeò ipsismet utili, à Deo, & Ecclesia præcepta; ideò debent frequentare Parochiam, ut in rebus fidei, & ad salutem necessariis instruantur; & toties peccant, quoties in illo anno tenentur Parochiam frequentare (ad quem effectum pluries in mense crederent teneri) & omittunt: de quo debent se accusare.

II. Quod parentes curare debent, ut filii sufficienter instruantur de præfatis, & præceptis Ecclesiæ, adeò ut, si eos impediatur, vel commoditatem non præ-

beant, aut instructionem negligant, peccant gravissimè.

III. Quod Parochi, Confessarii, & Prædicatores tenentur ea omnia proponere, & quatenus opus sit explicare ita, ne propter defectum propositionis, ac explicationis contingat, ut subditi, & audientes careant sufficienti instructione.

Propterea ipsi præter obligationem communem cum aliis fidelibus ad credenda mysteria fidei, tam quæ sunt necessariò credenda necessitate medi, quàm præcepti, habent particulare debitum cognoscendi distinctius ea mysteria; ratio est, quia officium ipsorum est ea proponere, & explicare, & aliquantulum defendere contra objectiones communes hæreticorum, ad minus per solutionem aliquam à Doctoribus traditam: quilibet autem tenetur ad ea, quæ sunt necessaria ad suum statum, & officium ritè exequendum, ex cujus mala administratione sequitur in proximo grave præjudicium salutis; ideò Trid. *sess. 5. cap. 2. de ref. statuit: quicumque curam animarum habentes, ut per se, vel per alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis, & festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo, que scire omnibus necessarium est ad salutem.* In quo, si negligentes sint, gravissimè delinquant contra præceptum Ecclesiæ in re gravi, & propriam obligationem.

13. Quæritur, penitens, ut satisfaciat præcepto credendi, instrui petit à Confessario de modo eliciendi actum fidei, de tempore obligationis, & de articulis

(XX) 3

culas

entis contentis in Symbolo Apostolorum, qualem debet Confessarius instructionem dare, & quid aperire?

Resp. Tempus obligationis videas lib. I. cap. 1. num. 5. & 11. & num. 20. modum eliciendi fidei actum. Circa Symbolum Apostolorum sciat Confessarius, quod Symbolum huiusmodi est, ac omnium credendorum ad salutem spectantium compendiosa collectio, ut ex Gersone tradit Fagnan. in 1. ad cap. firmiter de Sum. Trinit. num. 26. Dicitur Apostolorum, quia fuit ab Apostolis editum in Conventu habito in Judæa anno Christi 44. apud Baronium eodem anno num. 14. in quo duodecim articuli fidei, seu veritates à Deo revelatae continentur, quarum notitia, saltem quoad substantiam, in quolibet fideli est necessaria.

14. Itaque super 1. articulo à Petro asserto: *Credo in Deum, Patrem, Omnipotentem, creatorem Cæli, & terræ*: Ut credat in Deum: sufficit, quod credat esse aliquod summum bonum, quo melius excogitari non potest; aut aliquid esse, quod super omnia amari, & honorari debeat, & cuius mandatis super omnia obediendum sit, & à quo cætera dependent in fieri, & conservari; nam nihil potest esse tale, nisi quod est Deus. Ut credat in *Patrem*, sufficit, quod credat eum habere Filium à se productum, qui sit Deus eadem singularissima Deitate cum ipso. Quantum ad *Omnipotentem*, sufficit, quod credat eum posse facere, quidquid est possibile, ex cuius productione nulla in ipso sequitur imperfectio. Quantum verò ad *Creatorem Cæli, & terræ*, sufficit, ut credat, quod Deus illa fecerit, & ad

omnia in iis contenta concurrat. Certe igitur ex divino, & naturali præcepto teneamur Deo cultum exhibere pro nostra creatione, tenemur explicitè credere, *Deum esse omnium creatorem*.

Super II. Ab Andrea: & *in Jesum Christum, Filium ejus, unicum, Dominum nostrum*: sufficit credere aliquem, hominem esse, qui non solum sit homo, sed Deus, & Filius unicus Dei Patris, qui vocatur Jesus Christus, cui nos obedire, ac servire debemus, tamquam unico nostro Domino, & Redemptori, ac colere, & adorare.

Super III. Ab Jacobo, *qui conceptus est de Spiritu Sancto, natus ex Maria Virgine*: Sufficit credere, quod Jesus Christus fuit conceptus in utero B. M. V. per cooperationem specialem Spiritus Sancti sine ulla opera viri: & natus ex ipsa Virgine, ante partum, in partu, & post partum.

Super IV. Ab Joanne: *passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus*: sufficit credere, quod sub homine, cui, nomen Pilatus, Christus multa passus sit, quod fuerit crucifixus, deinde mortuus sit, & postea sepultus.

Super V. à Thoma: *descendit ad inferos: tertia die resurrexit à mortuis*: Sufficit credere, descendisse ad aliquas partes inferiores terræ, & tertia die resurrexisse.

Super VI. Ab Jacobo Alpei: *ascendit ad Cælos, sedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis*: Sufficit credere, ad Cælos post Resurrectionem ascendisse: & quod Christus post Ascensionem collocatus fuerit in summa post Deum Cæli

Cœli dignitate, & honore (quod per dexteram Dei hic videtur intelligi) nam Pater æternus non habet dexteram propriè dictam, ad quam sedeat Jesus Christus filius ejus.

Super VII. A Philippo: *inde venturus est judicare vivos, & mortuos*: Sufficit credere, quòd Christus aliquando venturus sit ad judicandos omnes homines, ut reddat unicuique juxta opera in hac vita facta.

Super VIII. A Bartholomæo: *credo in Spiritum Sanctum*: Sufficit credere, esse aliquam personam divinam, quæ sit Deus, non minus quàm Pater, & Filius, & tamen nec Pater, nec Filius sit, licet non sit alius Deus ab ipsis, sed idem Unus Deus.

Super IX. A Matthæo: *Sanctam Ecclesiam Catholicam*: Sufficit, & necessarium est credere, dari Congregationem fidelium à Christo institutam, quæ sancta est: & propter sanctitatem doctrinæ, & quia intra illam solam reperitur Sanctitas: & quia proponit, ac docet viam rectam acquirendæ Sanctitatis: & tandem, quia in ea sunt media, & instrumenta Sanctitatis, ut baptismus, aliæque Sacramenta; debet autem quis in particulari cognoscere, quanam Congregatio determinata sit Ecclesia: ut nos Catholici cognoscimus, & credimus, quod illa Congregatio fidelium sit Ecclesia, quæ pro Capite habet Summum Pontificem Rom. Christi Vicarium, & D. Petri successorem. Quæ Catholica, seu universalis dicitur, hoc est, communis omnibus, omnesque recipit, qui in eam per baptismum intrant, & per integritatem fidei perseverant; extra

quam salus non est, cap. firmiter de sum. Trinit. &c.

Super X. A Simone: *Sanctorum communionem, remissionem peccatorum*. Per *Sanctorum communionem*: Sufficit credere, quòd sit talis communio inter membra Ecclesiæ, ut Sanctorum, ac justorum orationes, & suffragia possint aliis, pro quibus orant, proficere: cum enim sint invicem membra, dum orant, dum laborant in via virtutum, non sibi tantum laborant, & dum patiuntur, etiam omnibus patiuntur. Vide supra cap. 8. num. 4. Quantum ad *remissionem peccatorum*, credi debet in Ecclesia peccata remitti per media, quæ ad hoc ipsa proponit: baptismus scilicet, pro remissione peccatorum originalis, & actualium ante baptismum: & Pœnitentiæ Sacramentum pro remissione peccatorum, post baptismum commissorum.

Super XI. A Thaddæo: *carnis resurrectionem*. Quæ sufficienter creditur, dum creditur, quod quilibet post mortem aliquando resurget, ad quod spectat credere animæ immortalitatem.

Super XII. A Mathia: *vitam æternam*. Quæ itidem sufficienter creditur, dum creditur, quod si moriemur in statu gratiæ, Deum in Cælo facie ad faciem, ac intuitivè videbimus; quod bonis sit æterna beatitudo parata (quæ solet vitam æternam vocari) sicut malis pœna.

Quæ omnia debet fidelis credere propter rationem formalem fidei, nimirum, quia Deus summe verax revelavit Ecclesie Catholice; & Confessarius totus debet esse, ut pœnitens frequenter actus fidei sub illa causali eliciat, ut ita assue-

scat

scat ad credendum sub illa ratione; cui adiungere debet, ut ad minus sexies in anno Symbolum recitet; nam ex terminis decens apparet, & conveniens, ut saltem pro quolibet bimestri semel recitetur Symbolum, in quo continentur fundamenta nostræ fidei, quorum fides, & cognitio, utilis, & necessaria est ad rectè, & sanctè vivendum.

15. Quæritur, quid agendum Confessario cum penitente, qui ignorat necessaria scitu ad salutem?

Resp. Si ignoret necessaria, vel aliqua ex necessariis necessitate medii, sive sua culpa id evenerit, sive inculpabiliter omiserit, nullo modo potest absolvi. Ut valide absolvatur, debet prius instrui, ac ei ante absolutionem proponi, & ipse credere: quod Deus est, & remunerator sit, reddens bonis operibus premium vite æternæ, & malos æterna damnatione castigans: quod est trinus, & unus: quod Iesus Christus sit filius Dei, verus Deus, & verus homo, natus ex Virgine pro redemptione nostra: mortuus, postea resurrexerit, deinde ascenderit in Cælum, denique venturus Iudex; de quibus fides expressa exigenda est. Verùm, si potest absolutio differri ad aliud tempus, ut plenius instruat, differri debet, quia fortasse in angustia temporis non potest sufficienter instrui.

Si verò ignoret culpabiliter necessaria necessitate præcepti, ut Symbolum, Dominicam orationem, Sacramenta, decalogum, præcepta Ecclesiæ, & credat necessaria necessitate medii, si sumus in casu necessitatis, absolvi potest: modò de ignorantia, sicut de cæteris peccatis doleat, & se accuset de omnibus, quæ

addiscere neglexit, & firmiter proponat illa, quamprimum addiscere, cui est imponendum, ut in posterum adeat Parochum, vel doctrinam christianam frequentet, vel doctorem consulat, ut de omnibus instruat. Quòd si extra casum necessitatis versemur, ut extra mortis articulum, vel alium, iudicio prædentis Confessarii, est differenda absolutio, quousque illa sciat, nam tunc videtur esse in malo statu propter illorum ignorantiam voluntariam: quid incommodi tunc sequitur, quòd absolutio differatur?

16. Sed quæritur, accedit penitens in Paschate, quem non potest Confessarius instruere; quid agendum? si non absolvat, est in causa, ut non impleat præceptum Paschale, si absolvat, invalidè absolvit.

Resp. Si non potest eam de illis sufficienter instruere, differatur absolutio, & utatur facultate sibi data in cap. omnis utriusque sexus de penit. & remiss.

17. Sed quæritur, an sint repetende Confessiones factæ ab ignorantibus mysteria necessitate medii credenda?

Resp. Affirmativè; nam fuerunt omnes invalidæ, (licet invincibiliter ea ignoraverit) idèò eas omnes repetens debet se accusare, tam de numero vicium, in quibus omisit hõs actus fidei elicere, quam de numero vicium, quibus neglexit ea discere, & ad discendum erat obstrictus, ac de peccatis aliis in prioribus confessionibus expositis, ac confessionibus invalidis, & communio-nibus repetitis, &c.